

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
הר"ר ישראל ב"ר שלמה
צבי אופנהיים ז"ל
חתן מוה"ר רבי אברהם
אבא פיקסל זצ"ל
חתן רבינו הגה"ק זצ"ל
נלב"ע ב' טבת
תנצב"ה

פר' ויגש תשפ"ג

בס"ד, גליון מס' 43

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' ויגש

גם אם צריך להעניש לאחר, אם כוונתו לנקמה יענש

פי כמוך כפרעה

(בראשית מד, יח)

ועל כן אמר לו יהודה "כי כמוך כפרעה" כלומר אם כוונתך לנקום בנו עלול להגיעך עונש אם אין כוונתך זכה. ומאידך אמר יהודה ליוסף גם דברי פיוס על מכירתו, וזהו "בי אדוני" כלומר בי תלוי הסרחון כי מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נתפס בעוון החוטאים, ואני הייתי יכול למחות ולא מחיתי. (ח"א עמ' קטו)

אפשר לפרש (עיין לעיל בסמוך) שיהודה העלה בדעתו אולי הוא יוסף ורוצה להנקם מהם ולהתישם, ולכן אמר לו "כי כמוך כפרעה" להזכירו את הנאמר לאברהם אבינו ע"ה (לעיל טו, יג-יד) "ועבדום ועינו אותם וגו'" וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי", ולכאורה למה דן את הגוי הרי הם עשו רצון ד' וגזירתו, אלא כמו שפירש הרמב"ן (שם) דמכיון שעשו כן מרוע לבם ולא כדי לעשות רצון ד' לכן הגיעם עונש.

בעוון שנאת חנם נחרב בית המקדש

ויפל על צווארי בנימן אחיו ויבך ובנימן פכה על צווארו

(בראשית מה, יד)

שבמכירת יוסף, ונוכחו לדעת למה עלולה שנאת חנם לגרום, בכו על בית המקדש שיחרב גם הוא מפני עון שנאת חנם. (ח"א עמ' קיח)

פירש רש"י, "על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימן וסופן ליחרב". ואפשר לפרש כי דווקא כעת כשנודע הטעות

פרסום מעלת יוסף שראוי להיות משנה למלך

ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחיה באו אליך

(בראשית מז, ה)

בן מלכים בן אברהם יצחק ויעקב שהיו מפורסמים בכל העולם בגדולתם, הי' לפרעה רצון גדול לפרסם הדברים כדי שידעו הכל שאינו בן עבדים. ולכן אמר ליוסף "לאמר" - כלומר לפרסם הדבר בכל מקום שאביו הוא יעקב וראוי הוא להיות משנה למלך.

יש לדקדק מהו "לאמר", וכי למי רצה שיאמר שאביו ואחיו באו אליו. ונראה לפרש דהנה פרעה עשה מעשה שאינו ראוי בכך שמינה את יוסף שהי' עבד להיות משנה למלך¹. ולכן עכשיו כשנודע שיוסף הוא

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' הילל מרדכי (ב"ר עבי ז"ל) הוס לרגל נישואי בנו החתן ישראל ברוך ניין

עב"ג בת הר"ר יהודה קליין בהג"ר יעקב חיים שליט"א אב"ד יסודות (יום ג' ארמנות פרידמן בני ברק).

לאירוסי הנכד-הבן

הרה"ח ר' חנינא עבי פרקש הי"ו ובנו הרה"ח ר' יחזקאל פרקש הי"ו

לאירוסי הנכד-הבן

הרה"ח ר' משה קליין הי"ו ובנו הרה"ח ר' ברוך קליין הי"ו

יהי רצון שהזווג יעלה יפה ויזכו לרוות מכל יוצי"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות,

ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

¹ וכדפירש רש"י לעיל (מא, י"ז) עה"פ ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים, "שוטה שאינו ראוי לגדולה וכו' וכתוב בנימוסי מצרים שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שרים".

גליון זה מוקדש לעילוי נשמת מרת ריזל ע"ה בת רבינו הגה"ק הילל זצ"ל

לפני כשנתיים אחד מצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל, ר' יוסף כרמלי הי"ו, גילה ברישום החברא קדישא של סאסרעגען את רישום הבא:

"ביום עשרה בטבת תרל"ו נפטרה הבתולה ריזל פאללאק ז"ל בת הרב הגנ"י [= הגאון נרו יאיר] אב"ד דפה ונקברה באותו היום".

בהמשך נמצאה מצבתה עליה כיתוב בנוטיקון שמה: ר'כה בשנים וענוגה, ילדת בשושנים סוגה [רמז לשמה ריזל], ז'מורת נטע קדש הללים, ל'פניה תלך צדקת פעלים.

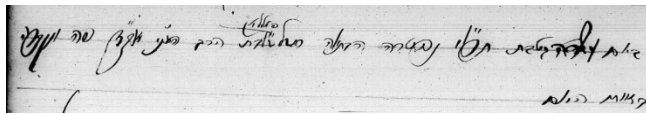
מלבד עצם התגלית, מעניין לגלות שעוד בחיי חיותו של רבינו הגה"ק זצ"ל השתמשו צאצאיו, שהם כנראה כתבו את נוסח המצבה, בתואר 'קודש הילולים' רמז לברכה של רבו ה"חחם סופר" זי"ע. גם חתנו הרב מדברצין זצ"ל בספרו "מראה הבזק" מכנהו קודש הילולים לה'.

לבעל ה"מראה הבזק" היתה בת בשם יוטל ריזל הי"ד יתכן שנקראה על שם הבתולה ריזל שנפטרה בצעירותה.

מכיון שלא השאירה שם ושארית, כל היכול ללמוד ולהתפלל לע"נ תבא עליו הברכה.

תנצב"ה

יישר כח לר' יוסי כרמלי הי"ו ולר' יהושע חיים זאב אורן הי"ו

הכיתוב מפנקס החברא קדישא דסאסרעגען:

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"

חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ו'ישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך'

(בראשית מה, כד)

דז"ל הגמ', איני [- וכי אין לעסוק בדבר הלכה בדרך], והאמר רבי אלעאי בר ברכיה, שני תלמידי חכמים שמהלכים בדרך ואין ביניהן דברי תורה ראויין לישרף, שנאמר (מלכים ב' ב, יא) 'ויהי המה הולכים הלוך ודב'ר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם', טעמא דאיכא דיבור, הא ליכא דיבור ראויין לישרף. לא קשיא, הא למיגרס הא לעיוני. ופירש רש"י, הא למגרס - מיבעי ליה באורחא, אבל במילתא דמבעי ליה לעיוני לא [- לעסוק בדיבור דברי תורה צריך גם בדרך, אבל דבר שצריך עיון לא].

ולפי המסקנה מיושב שינוי הלשון בין רבי אלעזר דאמר, אל תתעסקו בדבר הלכה, לבין רבי אלעאי בר ברכיה דנקט, שני ת"ח שמהלכים בדרך ואין ביניהן דברי תורה. כי "דבר הלכה" היינו דבר הצריך עיוני, ואין לעסוק בו בדרך. אבל "דברי תורה" היינו גירסא, שיש לעסוק בה. והתוס' הביאו מדרש שזה לשונו, אל תפסיקו "מדבר הלכה", והבינו שהוא חולק על הגמרא, וכמו שכתב המהרש"א.

ולכן דקדק הרא"ם זצ"ל בצחות לשונו וכתב, אבל בב"ר "שלפנינו" כתוב, אל תעמידו עצמכם "מדברי תורה", ולא כמו שהיתה גירסת התוס', ומדרש זה אינו חולק כלל עם הגמ'. ולא קשה מידי על הרא"ם, כי כוונתו שהיה לו לרש"י להביא גם את פירוש המדרש, כי הוא מסקנת הש"ס, ודו"ק.

בפסוק 'אל תרגזו בדרך' פירש רש"י, אל תתעסקו בדבר הלכה, שלא תרגזו עליכם הדרך. וכתב הגאון הרב אליהו מזרחי זצלה"ה, אבל בבראשית רבה שלפנינו (צד, ב) כתוב, אל תפסיעו פסיעה גסה, ואל תעמידו עצמכם מדברי תורה.

והנה מקור דברי רש"י הוא בגמרא (תענית י:), 'אל תרגזו בדרך', אמר רבי אלעזר, אמר להם יוסף לאחיו, אל תתעסקו בדבר הלכה, שמא תרגזו עליכם הדרך. וכתבו שם התוספות ז"ל, ויש מדרש, אל תפסיקו מדבר הלכה.

וכתב המהרש"א זצ"ל בחידושי אגדות (שם), שהרא"ם שהעיר על פרש"י שבחומש, עפ"י הב"ר שלפנינו, נראה שנעלם מעיניו סוגיא דשמעתין. דדברי רש"י בחומש מיוסדים על פי סוגיא דשמעתין, והב"ר חולק ופירש 'אל תרגזו' בהיפך, דהיינו אל תפסיקו מדבר הלכה. וכמו שכתבו התוס', שיש מדרש החולק על תלמוד שלנו, עי"ש היטב.

ונראה לי ליישב דברי הגאון הרא"ם זצ"ל, כי דברי רבינו הגדול המהרש"א לא זכיתי להבין. דלכאורה יש לדקדק בדברי הרא"ם שהדגיש, אבל בבראשית רבה "שלפנינו" כתב וכו'. אלא ודאי שמדויק תיבה זו יראה הרואה, שלא נעלם ממנו סוגיא דשמעתין ודברי התוס'. ואדרבה, המדרש הזה יפה נדרש כמסקנת הגמרא.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.